

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

I. Colloquium Altenburgense cum enumeratione collocutorum & praesidis,
legibus item & forma agendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

piendas altercationes domesticas colloquiū institutum. Cuius summariam descriptionem vt hoc loco inseramus, cursus historiæ, quam scribimus, vel rerum à Maiore gestarum series postulare videtur. Ipse siquidem occasionem dedit huic colloquio, in quo cotrouersia de iustificatione non aüter per Flacianos disceptata fuit, ac si Comitiam de capite Maioris agerentur. Hunc enim præter Melanchthonē imprimis petebant isti; hunc oppressum cupiebant, & anathemate iugulatum. Et quanquam ad colloquium ipse nõ venit, nullum tamen Flaciani congressum habuerunt, quin Maiori virulentum aculeum infigerent: tanto desiderio flagrabant hominis opprimendi.

ANNO
1568.

Maior cau-
sæ Collo-
quij.

C A P V T III.

- I. *Colloquium Altenburgense cum enumeratione collocutorum & præsidis, legibus item & forma agendi.*
- II. *Initium actionis & inter partes orta contentio.*
- III. *Consultationes, rixæ, scripta & inuectiua collocutor.*
- IV. *A conuitijs abstinere iubentur per Præsidentem, at frustra.*

LOCVS Colloquio designatus fuit Altenburgum, quæ Misniæ ciuitas est; quo concionatores aliquot primi nominis

I.
COLLOQV.
ALTENB.

hh

ex vtra-

ANNO
1568.

Capita cō-
trouersa.

Nomina
Collocu-
torum Ma-
ioristarū.

Nomina
Flaciano-
rum.

Ioan. Gu-
lielm. Sax.
Dux præses
Colloquij.

ex vtraque factione conuocati sunt, vt de
controuersia Maioris, de Iustificationis do-
gmate, de bonis operibus, de libero arbi-
trio, deque adiaphoris collatione sententia-
rum instituta concordiam tentarent. Hæc
enim ferè sunt capita, in quibus Flaciani à
Maioristis, Melanchthonicis, Adiaphori-
stis, Synergistisque atque Interimistis dis-
sidebant. Venerunt Alteburgum ab Ele-
ctore missi consiliarij tres politici, Ioannes
à Bernstein, Ihan à Zeschavv, & Laurentius
Lindeman Iurisconsultus; Theologi verò de
Maioristarum numero sex, Paulus Eberus,
Henricus Salmuth, Andreas Freyhub, Pe-
trus Prætorius, Caspar Cruciger iunior, &
Christianus Schutz: Qui scribam secum ad-
duxerunt, Henricum Mollerum. Toti-
dem è Flacianis quoque venerunt: Politi-
ci nimirum tres Eberardus à Than, Hen-
ricus ab Erffa, Petrus Prem, Iurisconsul-
tus: Theologi sex; Ioannes VVigandus,
Ioannes Fridericus Cœlestinus, Christo-
phorus Irenæus, Bartholomæus Rosinus,
Alexius Bresnicerus, Timotheus Kirch-
nerus. Hos Ioannes Gulielmus Saxoniarum
Dux Flacianorum patronus Alteburgum
euocauit, iisque scribam adiunxit, Notar-
ium vulgo nominant, Martinum Burg-
grauium. Flagrabat princeps iste magno pa-
cis conciliandæ desiderio: Ideoque ipse col-
loquio interesse adeoque præesse voluit, vt
dirigeret ac promoueret negotium, & præ-
sencia

sentia sua quorundam impotentiam frenaret. ANNO 1568.

Initium actionis ad 21. Octobris factum est, lectumque exordij loco decretum de forma modoque colloquij, diu ante conceptum per consiliarios politicos vtriusque principis; cuius hæc erat sententia: Ortum esse disidium annis superioribus inter Electoris Augusti, & Ducis Saxonæ Ioannis VVilhelmi concionatores de quibusdam religionis capitibus, ita vt alij alios errorum quorundam & defectionis ab Augustana Confessione reos fecerint: Quemadmodum ex libris manifestum sit vtrinque scriptis in hoc genere, ac passim non sine graui multorum offensione per Germaniam diuulgatis. Extremam itaque postulare necessitatem, vt sublatis disidijs restituantur doctrinæ conformitas, eademque ad posteros transmittatur. Quamobrem censuisse Principes futurum operæpretium, si Theologi quidam vtriusque partis, & consiliarij politici modestè colloquerentur de controuersis articulis, eosque, si qua fieri posset, adhibita moderatione conciliarent. Quæ res vt legitimè procederet, Leges & cum fructu perageretur, consiliarios forma agē:
vtriusque Principis ipsorummet principum mandatu de futuri colloquij forma loquio.
& legibus in hunc modum inter se conuenisse.

Principio, vt vno mense, nec diutius, ante
h h 2 diem

ANNO
1568.

2. diem auspiciando colloquio destinatum, vtrinque Theologi sex, consiliarij politici tres, & scriba iuratus vnus nominetur, ad congressum hunc ablegandi. Deinde vt hi duodecim vtriusque partis Theologi de contro- uerlis hactenus dogmatibus, puta de iustifi- catione, de bonorum operum necessitate, de libero arbitrio, & de adiaphoris, in praesen- tia sex politicorum, quos vterque princeps designarit, modestè sine cuiusquam prauiudi- cio colloquantur: Vt politici consiliarij no- mine suorum principum animum diligen- ter aduertant, & si res ita postulet, officij moneant collocutores, atque hoc agant con- silijs inter se communicatis, vt actio ritè, prudenter, atque ordinatè procedat: Quod si fortè libros quosdam de controuersijs illis editos, in medium proponendos Theologi iudicent, atque inspiciendos, & quæ scripta sunt in ijs expendenda, vt ea de re se mu- tuo differentes, & declarantes sententiam suam amanter & benignè audiant: Vt facta declaratione, ipsoque colloquio demum absoluto conueniant inter se Theologi, & formam quandam concipiant communibus omnium suffragijs probatam, quomodo nimirum de controuersis articulis porrò do- cendum sit in scholis & ecclesijs, quæque loquendi formulæ deinceps in scriptis, in concionibus publicis retinendæ sint & usur- pandæ, quæ reiiciendæ vitandæque: Vt omnis hæc actio dirigatur ad res ipsas do- ctrinam-

Et rnamque explicandam, nec vllæ persona- ANNO
 rum aut hominum condemnationes insti- 1568.
 tuantur: Vt conciliatione dogmatum feli- 7.
 citer peracta, confectoque ea de re scripto,
 politici deinde sententijs inter se collatis de-
 liberent, quomodo formandus sit recessus,
 quem vocant, & publicandus; tum quid a-
 gendum vtriq̃ue Principi statuendumque
 vt concordia in ijs ditionibus & pax stabi-
 liatur: Si verò conciliatio non succedat in
 vno pluribusue dogmatis, vt tum autoritate
 principum ea consilia suscipiantur, quæ ip-
 sorum iudicio mutuoque consensu ad fan-
 ciendam concordiam oportuna videbuntur:
 Vt hoc casu politici cõsiliarij Theologis in- 8.
 terdicant seriò, mandentque, vt interea tem-
 poris, dum principes de legitimis dissidij cõ-
 ponendi medijs cogitant, vtriq̃ue in concio-
 nibus, in scholis, in scriptis etiam publicis ab
 infectatione personarum & contumelijs ab-
 stineant: Quod si conciliatis articulis supe- 9.
 rioribus, de cæteris quoque controuersijs,
 quas alibi constet inter Lutheranos exor-
 tas, Theologi conferendum censeant, vt
 in ea deliberatione pacis & tranquillitatis
 inter omnes Augustanæ Confessionis Or-
 dines conseruandæ ratio cum primis habeatur.

Hæc ferè summa fuit decreti; quod cum Flacianorū
 sub actionis initium à notario recitatum es-
 set, Flaciani confestim obmurmurarunt, obmurmura-
 protestati decretum illud à Theologis vtri-
 usque

In Colloq. lat. ed. p. 2. b

hh 3

usque

ANNO
1568.

usque partis examinandum fuisse ratificandumque, priusquam in confesso publicaretur. Esse quaedam in eo quae iustam deliberationem postulent. Se quidem illud in medio relinquere, velut ordinationem à viris tantum politicis conscriptam, quae praëiudicium adferre non debeat causae principali: Facturos nihilominus in hoc colloquio, quod viros Christianos deceat. Sic isti vel in ipso actionis limine turbulentum spiritum prodiderunt.

II.

Io. Wigandus incipit actionem, sine iussu principis.

Maioristarum replica de seruando decreto.

Lecto decreto Ioannes VVigandus Flacianorum ductor, iniussu Principis actionem ordiri voluit, priusquam de modo agendi, quem in decreto praëscriptum diximus, inter utrosque conuenisset. Itaque praëfatus quaedam de dissensionibus post obitum Lutheri exortis, deque suo & sociorum affectu ad sananda ecclesiae Lutheranae vulnera, tandem Bartholomeo Rosino collegae mandat, vt quam de iustificatione deque bonis operibus Flaciani conscripserant Confessionem recitaret. Id vero perindignè tulerunt Electoris consiliarij politici, ceterique Maioristae; quorum nomine Laurentius Lindemannus iureconsultus interpellauit VVigandum publice, & ne confessio recitaretur, impediuit; mouendos primum aduersarios asserens, vt decreti forma seruetur, scilicet vt vtriq̄ue ante omnia declarent sententiam suam de dogmatibus controuersis, & siquidem conueniant, vt antitheses for-

men-